

2009-11-16

Till Orust kommun Miljö- och byggnadsenheten, 473 80 HENÅN

Förslag till planprogram för del av Malön 1:28 och 1:43

Naturskyddsföreningen på Orust har tagit del av samrådshandlingarna tillhörande förslaget till planprogram för del av Malön 1:28 och 1:43. Vi lämnar här våra synpunkter på förslaget, samt en bakgrund till vårt ställningstagande.

Skalbankar, bakgrund

Skalbankarna i Bohuslän är världsunika. Genom de speciella förhållanden som rådde här under och efter inlandsisens avsmältning skapades förutsättningar för att de skulle bildas.

Under historisk tid har skalbankarna till stor del brutits ut, varför de flesta idag bara har kvar en bråkdel av sin forna mäktighet.

I vårt landskap, där berg- och jordlagren till övervägande del är sura, ger skalbankarna med sitt höga pH-värde möjlighet för en flora av krävande arter att utvecklas.

Skalbankarna är därför ur nationell synvinkel skyddsvärda. Orust kommun har mycket förtjänstfullt visat sitt ansvar för detta genom att i sitt Naturvårdsprogram som antogs 2006 välja "Vegetation på skalgrusbankar" som en av kommunens ansvarsnaturtyper. Som kommunalt mål i Naturvårdsprogrammet anges: *"Kommunen avser att särskilt arbeta för att förbättra bevarandestatusen för de ansvarsnaturtyper och ansvarsarter vi pekat ut ovan"*.

Den vegetation på skalbankarna som är särskilt skyddsvärd är dock inte helt "naturlig".

Lämnas en skalbank utan mänsklig påverkan kommer den, liksom de flesta andra naturtyper vi har, att bli skogbeväxt.

Det är istället mänskliga aktiviteter under historien som röjningar och bete av tamboskap som skapat förutsättningar för den skyddsvärda vegetationen på skalbankarna.

Skalbanken inom planområdet

En av kommunens största skalbankar ligger i den nordligaste delen av det aktuella planområdet. Av topografin att döma är en stor del av banken sedan tidigare utbruten, men det finns dock betydande skallager kvar, framförallt närmast intill de bergklackar som finns i området.

Tyvärr ligger denna skalbank idag för fäfet; den är starkt förbuskad och i den västra delen växer en tät, grandominerad skog.

Bankens skallager har undersökts vetenskapligt på 1970-talet och resultatet finns publicerat i: *Svensson, G. 1976. Skaldjursundersökningar på Orust, Bohuslän. C-kursarbete. Geologiska institutionen, Göteborgs universitet.*

I denna skrift nämns bland annat att denna bank är den artrikaste (på skalorganismer) som påträffats på Orust och att den har ett stort naturvetenskapligt värde.

I föreliggande planförslag påverkas skalbanken på två sätt:

1. En tomt är inritad omedelbart sydväst om befintlig väg till fastigheten 1:86.
2. En väg fram till två fastigheter i nordvästra delen av planområdet är tänkt att dras rakt genom skalbanken.

Motiv för exploatering

I planprogrammet anges som motiv till exploatering bland annat att kommunalt avlopp kan dras till Malö och därmed möjliggörs en långsiktig VA-sanering av området med dess känsliga och skyddade vattenmiljöer.

Våra synpunkter

Om det för att genomföra VA-saneringen av ekonomiska skäl är nödvändigt att stycka av det antal tomter som anges i planprogrammet, och en del av dessa dessutom måste placeras på eller i anslutning till skalbanken, kommer två bevarandeintressen i konflikt med varandra: Bevarandet av skalbanken och bevarandet av vattenmiljön.

Båda dessa är viktiga, och för att båda ska uppnås vill vi framföra följande förslag:

1. Tomten som är inritad omedelbart sydväst om befintlig infartsväg till fastigheten 1:86 tas bort ur planen. Av nämnda skäl är det oacceptabelt att placera en tomt rakt på skalbanken. Är denna tomt nödvändig för att få tillräcklig volym för VA-saneringen, kan den få en annan placering, till exempel på motsatta sidan av nämnda väg.
2. Vi kan acceptera den tänkta vägen genom skalbanken till de två tomterna i nordväst under förutsättning att följande kompensationsåtgärd skrivs in i planen:

Ett avtal upprättas där markägaren eller eventuellt köparna förbinder sig att röja och därefter kontinuerligt sköta skalbanken enligt en av fackman på området upprättad skötselplan.

Rekommendationer på hur en skalbank bör skötas för att behålla sina kvaliteter finns i utredningen *Inventering av ansvarsarter och ansvarsnaturtyper i Orust kommun, Orust kommun 2008* (finns som PDF-fil på kommunens hemsida).

Viktigt är också att vägen anläggs i den lägsta delen av skalbanken, så att så lite material som möjligt behöver grävas bort och att inte andra delar av banken, än där vägen anläggs, skadas under byggtiden. Dessutom ska det blottlagda skalgruset i vägslänten genom banken lämnas orört och inte beläggas med till exempel jord eller sten.

För Naturskyddsföreningen på Orust

Olle Molander